

ETH DIARI

Numerò 48
Dijaus 4 de març 1999

HUELHETON

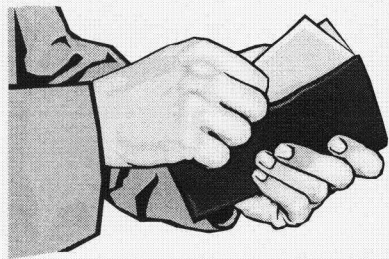
DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

ISENDA A COMENÇAT ERA CAMPANHA PUBLICITÀRIA DETH NAU IMPÒST, TAMB UN PRESSUPÒST DE 700 MILIONS

ISENDA CALCULE QU'UN DE CADA SÈT TRABALHADORS JA PROFITÈC, EN MES DE GÈR, ES BENEFICIS DETH NAU SISTÈMA DE RETENCIONS.

V en de començar era campanha publicitària deth nau IRPF que se desvoloparà enquiath 17 de març ena sua primèra fase, tamb un pressupòst de 700 milions de pessetes e jos er argument: "Vederàs tot çò que guanhes", informèc ager eth director generau dera Agència Tributària, Ignacio Ruiz-Jarabo.

Er objectiu dera primèra fase, segontes Ruiz-Jarabo, ei aufrir as contribuents toti es servicis dera Agència entà resòlver es sòns dubtes ath torn deth nau impòst e deth sistèma de retencions. Era campanha utilizarà toti es mieis de comunicacion mès importants ena geografia nacionau e, en era, se meterà a dispausicion deth contribuent eth telefon d'informacion 901 33 55 33. Pendent aguesti dies, eth telefon ampliarà eth sòn orari abituau (des 9 enquiath 19 ores, de deluns a diuendres) enquiath 10 dera net.

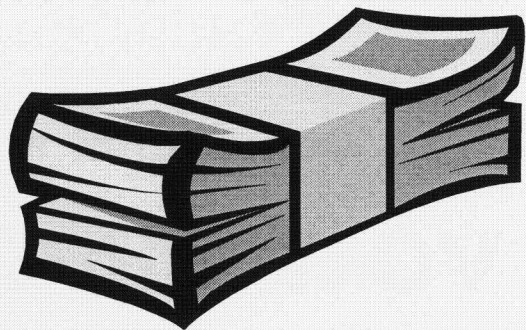
En ua dusau fase, que se desvoloparà a compdar d'octobre e noveme, se darà informacion mès concrèta sus nauetats deth nau impòst, en ahèrs com abitatge e fiscalitat der estauvi des familhes.

Atau madeish, declarèc que se meterà en marcha ua tresau fase, en gèr e hereuèr der an 2000, ena que se rebrembarà as contribuents que no seràn obligadi a presentar declaracion. En aguesta fase se persutarà en qu'es non-obligadi a declarar tanben an dret ara retornada des retencions que despassen era quòta d'impòst. S'incidirà tanben en qu'era Agència Tributària serà era encargada de calcular er impòrt dera retornada tàs non-declaranti, aguesta serà "plan rapida" e se practicarà abantes de començar eth periòde de declaracion, en tot includir es dates, es tèrmes de temps e es declaracions precises entàs contribuents afectadi, indiquèc.

RETENCIONS

En repòrt tamb era campanha informatiua sus retencions, hèta pendent es prumèras setmanes de 1999, mostrèc eth sòn acontentament pes resultats obtengudi, especialment a trauèrs deth telefon tributari, que recebec un totau de 769.166 trucades. Delà d'açò, soslinhèc que, segontes ua enquesta realisada a 2.718 empreses, eth 68,08% des treballadors se beneficièren en mes de gèr deth nau sistèma ena sua totalitat, pr'amor que s'aueren en compde es sues donades personaus entara confeccion des nomines.

Demanat pera possibilitat qu'es empreses calculen malament es retencions que hèn as contribuents, Ruiz-Jarabo insistic qu'Isenda ei era primèra interessada en qu'aguesti calculs se realisen correctament, e en corregir, s'ei de besonh, es

disfuncions que i age.

En aguest sentit, era directora de Gestion Tributària, Soledad Fernández, indiquèc qu'es contribuents pòden sollicitar a Isenda qu'aguesta hèske ua comprobacion des sues retencions e, senhalèc qu'era Agència Tributària ei abilitada entà meté-se en comunicacion tamb es empreses en cas que se tròben errances. Tanben indiquèc qu'es contribuents tostemp auràn era possibilitat de tier era via des tribunaus, encara que mostrèc era sua confiança qu'es problèmes que i pogue auer s'apraien abantes d'emplegar aguesta via.

Totun açò, rebrembèc que, cossent tamb era naua lei der IRPF e eth decret de retencions, era responsabilitat deuant Isenda se despartís entre empresaris e contribuents. "Era empresa acabe es sues responsabilitats s'eth treballador comuniquè malament es donades", soslinhèc, persutant en qu'es contribuents pòden incòrrer en ua falta grèu se se demòstre qu'an comunicat erroneament es donades as empreses entà qu'aguesta li retengue mens de çò que li pertòque.

DURAN LLEIDA CONSIDÈRE CONSTITUCIONAUS ES RECLAMACIONS DE PUJOL

E th president deth Comitè de govèrn d'Unió Democràtica de Catalunya (UDC), Josep Antoni Duran Lleida, defenec es reclamacions deth president dera Generalitat, Jordi Pujol. Segontes Duran, era propòsta ei "legitima constitucion". Tot açò, hiegec Duran Lleida, "pòt portar entà ua reforma der Estatut, mès que se pòt obviar se s'arriba a un pacte tamb eth conjunt des fòrces politiquas".

Eth president deth comitè de govèrn d'UDC criticuèc eth candidat socialista ara presidéncia dera Generalitat, Pasqual Maragall, perque segontes Duran, "eth líder socialista non a demostrat respècte tath president dera Generalitat en criticar era conferéncia ores abantes d'èster ua realitat".

Eth líder d'UDC senhalèc qu'era entesa entre es fòrces politiquas "non la cau centrar sonque en Catalonha" ne a d'èster merament "conjunturau", e defenec que serie bon de compdar tamb es formacions politiquas estataus entà esvitar qu'aguestes reclamacions s'interpreten com "ua reivindicacion deuant eth Govèrn de torn perqué mos a de besonh".

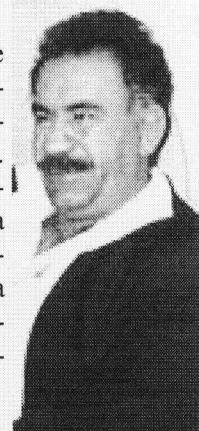
VISITA EUROPEÀ A OÇALAN

E ra comunitat internacionau a amiat era vista e audida tara ièrla d'Imrali. Aquiu ei a on se tròbe presoèr Abdallah Oçalan e entad aqui que i a anat tà vedèlo tres membres d'ua delegacion deth Comitè entara Prevenicion de Tortures qu'eth Conselh d'Europa a enviat entà Turquia. D'ençà qu'eth líder dera guerrilha marxista kurda siguec empresat eth passat setze de hereuèr, eth solet contacte d'Oçalan tamb eth mon exterior a estat eth des tres jutges que l'an interrogat.

Tanben acuelhec ua cuerta visita de dus des sòns avocats, mès un d'eri deishèc eth

cas immediatament dempús de recèber un pialèr de menaces de mòrt.

Enquia aué, Turquia auie refusat autorisar contactes d'Oçalan tamb observaires internacionaus. Totun, era adesion d'Ankara ara Carta Europèa contra era tortura l'obligue a perméter era visita d'ua delegacion d'observaires deth Conselh d'Europa.

EDITORIAU

ES CAMPANHES ELECTORAUS, ERA PUBLICITAT POLITICA E ERA ACTITUD D'ETH DIARI

Q u'es politics son en **campanha electorau** ei un hèt, tant aciu en Aran, com en Catalonha e en tot er Estat. Auem en perspectiva es eleccions municipaus, es deth Conselh Generau, es europees, es autonòmiques e es des Cortes Generales. Aguesta plan grana quantitat de consultes e causides qu'aurà de hèr eth ciutadan, seràn concentrades sonque en tres dies d'eleccions. Non ei cap estonant donques, qu'era adrenalina des responsables des aparelhs electoraus des partits se tròbe desbilançada e pujada de tòn.

Es objectius des partits en campanha ei sajar -en un cuert periòde- d'èster eth maxim possible a pròp dera vida vidanta deth possible votant. Ei quan era **publicitat politica** campe en escena.

Es partits mès professionaus premanissen, prealablament, tota ua estratègia de marqueting abantes de meté-se, de *manèra sauvatge*, a hèr propaganda. Quan didem de *manèra sauvatge* volem díder començar a hèr causes o a editar publicitat, sense que sigue part de cap d'estratègia globau. A viatges, tanta negligéncia politica provòque que, per exemple, dues accions publicitàries d'un madeish partit se contrarèsten e s'anullen. Tanben, a viatges, eth hèt de non auer 'nòrd' ne 'bossòla', ne d'auer dessenhath ua estratègia e tactica electorau provòque ua despena d'esfòrci plan grana e ua manca de rendibilitat de çò que se hè. Ath delà de provocar era desorientacion deth *personau* que, rebrembam-ac, ei qui vòte.

Ues eleccions e ua campanha electorau ben hèta ei *ua passada* entà gaudí-la. Ei apassionant, e sustot encara son mès apassionantes es campanhas basades ena militància e es esfòrci generosi d'un voluntariat. Èster enginhós en articular ua estratègia de marqueting tamb un pressupòst petit o lèu nul, ei tot un art e ei un acte de creativitat d'un naut valor personau e de gratificacion intèrna assegurada. D'aguest diari tostemp guardaram tamb exquisit respècte

(Contunhe darrér)

COLLABORACIONS PERSONAUS

Plan estimat Moisès,

Tu jamès saberàs que quauquarrés, non impòrte ce a on, non pòirà desbrembar era tua cara, mès jo voldria des d'aguest luenhan lòc deth mon, dedicà-te ues paraules; non pogui pas hèr arren mès.

T'è vist en telediari de Tele 5 des 20.30 ores. As estat era dusau notícia; creigui qu'auries d'auer estat eth protagonista. Eth presentador t'a plaçat en Sierra Leona (Africa). Aquíu er exercit recruta, per fòrça, es SÒNS MAINATGES entara guèrra. Guairi ans as Moisès? Non saberia cap endonvià-les. 9, 10, 11...? Ei parier! Ères seigut en carrèr, en tèrra. Dus soldats s'apròpen a tu e t'obliguen a anar damb eri. Damb ua pòur infinita enes tòns uelhs, plores; e supliques; e eri non t'escoten. T'estirotegen damb enorme crudeltat; t'arrossèguen enquiath coche... Tu seguisses suplicant, cridant, plorant... Arrés t'ajude...!

En miei dera luta t'an arrincat era tua pòga ròba; eth tòc demore despolhat deth tot e, entre patacs, t'amien damb eri.

Càmbie era imatge. Despús d'un temps quauquarrés t'a rescatat e t'an portat tà un campament des Nacions Unides. Te veigui seigut sus ua barralha; pataqueges es tòns pès descauci, er un contra er aute. Diden que non jògues damb es auti mainatges, que tostemp seràs solet. Te guardi tàs uelhs. An ua estonanta barreja d'error, solitud e tristor. Qué t'an hèt Moisès? Qué ei ce qu'as vist? Creigui qu'ena tua vida sonque nidaràn es ombres.

Me'n dongui vergonha, Moisès, de formar part d'a-

gesta umanitat que demore fervorosa era arribada deth 2000; deth nau sègle... Entà qué?, me demani. A on ei eth progrès?

Plan de païsi qu'ètz en guèrra; milions de persones se morissen de hame; mès es païsi desvolopats enviam minjar, sòs, medicines, ròba..., en fòrça cassi entà tranquil·lisar es nòstes consciéncies, mès ne aquerò a viatges non vos arribe.

A on ei que son es politics qu'aurien de velhar pera patz e era benaureça des sòns pòbles? Jo que t'ac voi díder: son massa caladi en sòn pròpri poder; preocupadi per non perdé-lo. ¿Sabies Moisès qu'er 'orgasme' mès intens ei eth deth poder? ¿Qu'ei mès gran qu'eth d'ua relacion entre dus èsters umans? Donques qu'ei vertat; per aquerò sonque vòlen de mantí-lo. Que les hè ada eri s'uns milions se morissen! Encara ne demoren mès, e eri cada viatge son mès rics... e poderosi.

Er èster uman ja non n'a cap de valor. Simplement pr'amor qu'es valors son perduts. Non ès arren Moisès. Non ètz arren. Non èm arren. Tu as aucupat uns cinc minutes en ua cadena de TV. Damb bèth shinhau de sòrt, dilhèu que tornen a repetí'c.

Sabes? Aué, en tot dinaua, vedia un programa dera TV d'aqueri qu'en diden 'ròses' e qu'aucupen dejà eth 50% dera programacion. Tu non les coneishes, mès ROCÍO CARRASCO e ANTONIO DAVID FLORES -famosi per arren- batiaràn es sòns hilhs. Manquen pògui dies entà qu'ac hèsquen. Diden que serà "eth batiag der an". Aquerò plan que son notícies e non pas era tua o d'autes de semblantes!

Tanpòc non la coneishes mès era SRA. MAR FLORES reapareisherà un còp mès, e encara damb

mès fòrça, damb eth tèma des sues fòtos. Diden que seràn mès escandaloses qu'es autes. Aquerò que n'ei ua notícia Moisès, pas era tua!

Es cadenes de TV lutaràn entà arténher un aument des sòns indèxs d'audiéncia damb aguest tipe de personatges. Es revistes acabaràn es sues edicions; "açò qu'ei eth progrès Moisès", e toti ben contenti.

Quauqui uns des que me coneishen, en liéger aguesta carta, se n'arriràn; d'auti pensaràn que m'agrade d'èster protagonista; n'i aurà que dideràn qu'ei de bon hèr de parlar des dera mia comòda vida. En açò qu'auràn arrason. Mès, sabes Moisès, jo non pogui cambiar eth mon!, e ne sò ben conscienta d'açò. Sonque poderia díder ath mèn favor qu'un dia me rebellè contra era mia vida e lutè contra çò que d'auti non auessen lutat. Ena mia luta, jo tanben demorè nuda, e m'envadic er orror. E era tristor s'installèc enes mèns uelhs. E volí èster soleta entà qu'arrés tornèsse a hè-me mau...

A passat eth temps; sonque bères causes, quauques persones, an cambiat. Me rebèlli, ena mesura que pogui, contra tot aquerò que consideri injust, e luti per aquerò que creigui just, e non pensi deishar de hè'c.

Se siguesses aciu e me demanèsses ce qué è ganhat damb açò, te responeria qu'encara non è perdut eth sens de çò qu'aurie d'èster eth 'valor uman'.

Entà tostemp, petit e estimat Moisès.

Paloma Puche Martín
Vielha, 2 de març de 1999

EDITORIAU (CONTUNHACION)

ES CAMPANHES ELECTORAUS, ERA
PUBLICITAT POLITICA E ERA
ACTITUD D'ETH DIARI

aguesta manèra de hèr.

Donques, "Aran ei en dança", e aguest còp, jamès tan ben explicitat, en "dança política".

Qué auem de hèr era premsa independenta e plurau pendent es campanyes electoraus? Contunhar siguent independenta e plurau.

Açò represente contunhar dant entrada a totes es tendéncies e sensibilitats politiquas, socialas e culturaus enes pagines deth diari. Era seccion d'opinion, coma d'autes seccions, ei dubèrta tà toti.

E, obviament, des dera professionalitat nosati haram era cronica de çò que passe en dia-a-dia e tanben especificament deth dia-a-dia electorau.

Quan mos telefone un politic o eth sòn assessor, o era sua secretària e mos recrimine que parlam mès d'uns que d'uns auti, era responsa tostemp ei era madeisha: èm un diari que non arribe tà toti es lòcs; se se mos i convide i vam; se se mos informe: informam; mès qu'arrés non volgue ara -lèu lèu tamb cinquanta numeròs deth diari publicadi- que nosati, com uns *cretins* vajam ath darrèr de quaque politic entà bilançar que non ges o non ges pro en diari. Se perque hèm cronica periodistica o periodisme d'investigacion, cercam era notícia e trucam a un o a un aute, ei causa nòsta. Mès que s'an acabat es nòstes trucades -credem que generoses e ingenuas- entà ahiscar a que toti gesquen en diari.

Aqueth qu'encara non sàpie qu'ETH DIARI non ei de cap de partit, ne de cap grop de pression ne de cap clan, que s'ac hèsque guardar. Nosati hèm de periodistes, e non hèm ne publicitat, ne publireportatges, ne èm ath servici d'arrés de forma encubèrta.

Ua auta causa ei que sigam dubèrta a que qui volgue -partits includidi- pendent era campanya o dehòra d'era, poguen calà-i anoncis, politics o comerciaus, o ua auta varianta publicitària quina sigue en aguestes pagines, tostemp que passe per caisha, ei a díder, pagant religiosament.

Toti amassa, mos auem d'abituat a qu'un diari normalisat en aranés a de foncionar coma quinsevolh aute diari, e entad açò cau saber, e credem que serie desirable que toti podessen tier aguest diari entath benefici de crear ua **airina fòrta d'informacion** en un reau **espaci nacionau aranés de comunicacion**. E açò non s'improvisa e a de besonh era ajuda de toti.

Edite ETH DIARI
Família Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA
Aula Euròpa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num. 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director: Joan-Ramon Colomines-Companyans.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Xavier Gutierrez.

Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI
en Vielha. Tirada: 1000 exemplars.

Primàries 1999

Començam a ganhar

VÒTA MARAGALL

Milèrs e milèrs de ciutadanes e ciutadans, gent afiliada a partits politics e gent independenta, son d'acòrd tamb çò qu'ara li cau a Catalonha: a Catalonha li conven un cambi. Entad açò en PSC auem daurit es Eleccions Primàries entà escuelher eth candidat tara Presidència dera Generalitat a toti es ciutadans e ciutadanes de Catalonha. Eth país que toti estimam non pòt demorar arturat. Dempús de lèu vint ans, auem de besonh daurir es hièstres entà qu'entre aire fresc. Convié un aute estil, que convide a viuer tamb mès libertat. Entad açò volem que milèrs e milèrs de vòts aumplissen es urnes tamb un esclat d'entusiasme.

**Eth dissabte 6 de març
podem votar eth cambi,
podem votar Maragall.
Vòta e comença a ganhar.
Vòta peth cambi.**

PSC
PSC-PSOE

**Pòs votar en:
Carrèr Anglada,
baishi
Locaus
d'Unitat d'Aran
de Vielha**

U
UNITAT
d'ARAN

Entà mès informacion:
900 199 800
(trucada gratuïta)

